

## **Професійна підготовка соціальних працівників II циклу у вищих навчальних закладах Франції**

**Лещук Г.В.**

*Україна, Тернопіль, Тернопільський національний педагогічний університет  
імені В. Гнатюка*

*В статті охарактеризовані особливості підготовки соціальних працівників II циклу вищого образования во Франції.*

Цей рівень вищої освіти в галузі соціальної роботи у Франції з'явився недавно і, відповідно, є галуззю, що розвивається. Наявність диплома, який засвідчує підготовку II циклу вищої освіти, дає можливість його власникові претендувати на адміністративні посади та кар'єрне зростання, проте, не є гарантією просування по службі. Дипломи мають академічну та професійну компоненти. Навчання доступне особам, які мають вищу професійну освіту I циклу та щонайменше трирічний професійний досвід діяльності в галузі соціальної роботи. Добір кандидатів здійснюється за результатами співбесіди, метою якої є визначення наявного професійного досвіду претендента на підготовку та виявлення його особистісних якостей, необхідних для виконання функцій проектування й управління. Можливість отримати підготовку даного рівня надають як приватні, так і державні освітні заклади. Державні заклади освіти (університети) здійснюють підготовку кадрових та адміністративних службовців. Другий цикл вищої освіти має два рівні й призначений для розширення та поглиблення знань, отриманих за перші два роки навчання в університеті. Через 1 рік навчання видається диплом ліценціата (licencié), через 2 роки – диплом метрізі (maitrise).

Для забезпечення підготовки фахівців з актуальних спеціальностей, у тому числі, в галузі соціальної роботи, постановою Міністерства освіти Франції від 17 листопада 1999 р. [1] був створений диплом "Професійна ліцензія" (Licence professionnelle), до отримання якого веде навчання в ліценціаті. Цей диплом засвідчує підготовку II рівня (бакалаврат+3 роки навчання), та присвоює його власникові ступінь ліценціата. Відмінність цього диплома від інших полягає у способі організації навчання, яке базується на встановленні тісних партнерських відносин між університетами, іншими навчальними закладами та професійними підприємствами. Професійна ліцензія (ПЛ) відповідає європейським вимогам щодо якості освіти, які передбачають наявність передліцензійного курсу (pre-licence) навчання, що відповідає вимогам ринку праці в Європі, а також потребі у створенні нових кваліфікацій. Вона відкриває для студентів можливість швидкого отримання належної професійної кваліфікації, що відповідає вимогам конкретної професії. У 2001 році існувало 377 ПЛ, а на початок 2002

навчального року їх уже було 610, представлених у всіх професійних секторах: сільське господарство; промисловість (житлове будівництво, промислова інформатика, хімія, біотехнології), сфера обслуговування (торгівля, банківська система, зв'язок), надання послуг окремим особам і спільнотам (сфера охорони здоров'я, **професії соціальної сфери**, готельна справа, туризм, охорона природного середовища, розвиток культурної спадщини та ін.) [3] Усі ПЛ об'єднані в 46 національних категорій, що представляють первинний, вторинний сектори та сферу обслуговування. Серед напрямів ліцензіату, пов'язаних із соціальною сферою, можна виділити наступні: 1) санітарні та соціальні науки з двома спеціалізаціями – “Робота з інвалідами” та “Санітарна допомога;” 2) соціологія зі спеціалізацією “Соціальний розвиток;” 3) педагогіка та виховання з трьома можливими спеціалізаціями – “Виховання та дидактика,” “Андропедагогіка,” “Педагогіка та викладання.”

Підготовка в ліцензіаті зорієнтована на вузькоспрямовану професійну спеціалізацію з акцентом на актуальні знання. ПЛ вимагає запровадження інноваційної педагогіки, заснованої на проектах. У процесі навчання використовують нові технології, певна частина підготовки може відбуватись за кордоном у рамках партнерських відносин з іноземними навчальними закладами. Навчальний процес, який веде до одержання ПЛ, включає теоретичне та практичне навчання, стажування тривалістю від 12 до 16 тижнів, керівництво проектом, альтернативне навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Таким чином, з'являється велика можливість для вияву ініціативи з боку вузів, зокрема, у тому, що стосується розробки проектів нових ПЛ на основі аналізу попиту та пропозицій на ринку праці, у встановленні партнерських відносин як із професійними закладами, так і з освітніми установами різних рівнів (ліцеями, вищими школами), а також у використанні інноваційної педагогіки, заснованої на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій. ПЛ – це також диплом, розрахований на отримання підготовки в рамках безперервної освіти й дає можливість особам, які отримали різну підготовку, досягнути єдиної кваліфікації. Вона дозволяє людям, вже включеним у професійну діяльність, досягнути більш високого кваліфікаційного рівня, що забезпечить розвиток їхньої кар'єри. Таким чином, власники дипломів BTS та DUT можуть отримати вищу кваліфікацію на основі раніше отриманої підготовки, а власники DEUG можуть швидко отримати диплом, що полегшить їх включення в професійну діяльність. Підготовка, що веде до отримання ПЛ, також дозволяє підтвердити знання, отримані в процесі практичної діяльності шляхом визнання професійної компетенції (ВПК). Стажування та розробка проекту в процесі навчання є підґрунтям для виконання наукової роботи та її захисту.

Кандидати на підготовку в ліценціаті повинні мати [3]:

- національний диплом, що засвідчує два роки вищої освіти (DEUG, DUT, BTS, DEUST) у галузі, сумісній з тим сектором, що представлений професійною ліцензією;
- або державний диплом, що засвідчує підготовку III рівня чи рівноцінний йому;
- або підтвердження навчання, набутих практичних і професійних знань згідно з декретом від 23 серпня 1985 [2].

Очевидно, що одержання ступеня ліценціата – це не безвихідна галузь соціальної освіти. Власники ПЛ можуть продовжити навчання в магістратурі, яка пропонує підготовку за наступними напрямками: 1) санітарні та соціальні науки; 2) теорія та практика охорони здоров'я; 3) соціологія зі спеціалізацією “Соціальний розвиток;” 4) педагогіка та виховання з двома варіантами спеціалізацій – “Виховання та дидактика,” “Андропедагогіка.”

На сучасному етапі приватні навчальні заклади пропонують навчання II циклу вищої соціальної освіти за наступними спеціальностями: спеціаліст із вищою освітою в галузі соціальної роботи, директор закладу чи служби соціального втручання, директор проектів анімації та розвитку, сімейний медіатор. У залежності від спеціальності, навчання триває від одного до чотирьох років, відбувається в заочній формі та включає теоретичну та практичну компоненти підготовки.

### Перелік посилань

1. Корсак К.В. *Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій.* – К., 1997. – 208 с.
2. *Arrêté du 17 novembre 1999 relatif à la licence professionnelle.* / *Journal Officiel.* – № 272. – 24 novembre 1999. – P. 17401.
3. *Décret № 85-906 du 23 aout 1985 relatif aux conditions de validation des études professionnelles en vue de l'accès aux différents niveaux de l'enseignement supérieur.* – Електронний ресурс. – Режим доступу: 15.11.2006: – [http://www.portail.unice.fr/jahia/vebdav/site/mujahiasite/groups/g-assure\\_e/public/1985.pdf](http://www.portail.unice.fr/jahia/vebdav/site/mujahiasite/groups/g-assure_e/public/1985.pdf) – Загол. з екрану. – Мова франц.
4. *Licences professionnelles.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 15.06.2004: < <http://www.education.gouv.fr/cid14/licence-professionnelle.html>>. – Загол. з екрану. – Мова франц.